

№	Тема	Проблемні питання або завдання
		2. Розробка власної експертної системи, виділення її переваг та недоліків.
14.	Системи управління базами даних і їх основні функції. Розробка і створення медичної бази даних	1. Яке значення мають СУБД для лікаря? 2. Розробка бази даних «Поліклініка» та шляхи реалізації даного проекту на практиці. Аналіз недоліків та помилок за допомогою прийому театралізації.
15.	Етичні та правові принципи управління інформацією в системі охорони здоров'я	1. Використання прийомів «мозкового штурму» та театралізації за допомогою заняття «Суд», розподіл ролей у групі.

Висновок. Ось чому так важливе проблемне навчання. Знання, одержані у такий спосіб, мають більшу вагу, адже залишаються зі студентом протягом його подальшого життя. Одна справа щось прочитати, інша – завчити і зовсім третя – зрозуміти, самостійно знайшовши відповідь. Заняття з медичної інформатики, насичені проблемними ситуаціями та завданнями, дають можливість студенту краще зрозуміти матеріал, критично його оцінювати та використовувати у подальшій своїй діяльності.

Список використаних джерел

1. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. / В.В. Ягупов – К.: Либідь, 2002. – 560 с.
2. Лернер И.Я. Дидактические основы методов обучения / И.Я. Лернер. – М.: Педагогика, 1986. – 181 с.
3. Малафійк І.В. Дидактика: Навчальний посібник / І.В. Малафійк. – К.: Кондор, 2005. – 397 с.
4. Ларионов В.В. Методологические основы проблемно-ориентированного обучения физике в техническом университете : монография / В.В. Ларионов. – Томск : Изд. Том. ун-та, 2007. – 240 с.

УДК 378.147.091.3.016

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

¹Оніщенко Т.Є., ¹Рябоконе О.В., ¹Фурик О.О., ²Онищенко В.Ф.

¹Запорізький державний медичний університет

²Запорізький національний технічний університет

Ключові слова: освіта, проблемно-орієнтоване навчання, особистий розвиток.

Сучасна педагогіка знаходиться у процесі постійного розвитку. Зі зміною ролі людини у культурі, економіці, сферах громадських стосунків,

змінюються і цілі, які виникають перед освітою, удосконалюються педагогічні методи, з'являються нові ідеї, поживаються старі. Система освіти отримала можливість свого розвитку і втілення на практиці різних педагогічних технологій, концепцій і методів навчання. Однією з них є концепція проблемно-орієнтованого навчання, що ґрунтується на посиленні ролі учня в освіті, розумінні необхідності особистого розвитку.

Мета роботи: дослідити основи проблемно-орієнтованого навчання.

Проблемно-орієнтоване навчання має досить давню і багату історію. Його повноправним представником можна назвати Сократа (469 – 399 до Р.Х.), який широко застосовував евристичний метод навчання у вигляді бесід, названий ним маевтикою. Платон (427 – 347 до Р.Х.) у своїй діяльності використовував метод діалогу, на його думку навчання і радість пізнання мають бути нерозділеними, навіть поняття «школа» у перекладі з латинського означає «дозвілля».

Згодом, внаслідок церковної ідеологізації всього суспільного устрою, педагогіка переживала занепад. Але вже в працях вчених, письменників і філософів епохи Відродження можна знайти окремі аспекти проблемно-орієнтованого навчання. Так, французький філософ М.Монтень (1533-1592) вказував на необхідність введення гуманістичних методів, розвитку творчого підходу, розумових здібностей і навичок самостійного мислення учнів.

Чеський філософ і педагог-гуманіст Ян Коменський (1592-1670) проповідував використання навчальних ігор, які за своїми цілями є досить близькими до проблемно-орієнтованого навчання. У 18 столітті Ж.Ж. Руссо (1712-1778) стверджував самодостатність дітей, заявляв про необхідність самостійності та активності учнів у процесі навчання, як основну мету освіти виділяв розвиток учнів.

Швейцарський педагог І.Г.Песталоцци (1746-1827) ввів концепцію елементарного (або поелементної освіти), його основними принципами були діяльнісний підхід до процесу навчання і активна самостійна робота учнів на противагу катехізисному (догматичному) навчанню. Освітня концепція К.Д.Ушинського (1824-1870) вже багато в чому була близька до основ проблемно-орієнтованого навчання. Так, однією з основних цілей освіти він вважав розвиток активної і творчої особистості учня. У процесі навчання К.Д.Ушинський вважав важливим створення атмосфери товариства, співпраці учня і педагога, необхідності розвитку в учневі бажання і здатності до самостійного набування нових знань. Німецький педагог А. Дістерверг (1790-1866) сформулював 33 закони і правила розвиваючого навчання. Основними принципами ефективного навчання він вважав зацікавленість, самодіяльність і активність учнів, що також передбачається в проблемно-орієнтованому навчанні. Саме А. Дістервергу належить афоризм, який можна також назвати передумовою проблемно-орієнтованого навчання: «Поганий вчитель викладає істину, хороший – вчить її знаходити».

У 20-му столітті розвиток концепції проблемно-орієнтованого навчання пов'язують з американським психологом і педагогом Дж. Д'юї (1859-1952). Він декларував важливість вживання у педагогічному процесі ігрових і проблемних методів, розробив принципи і методику формування критичного мислення, що сприяють активному і свідомому засвоєнню матеріалу, а також розробив основні правила нового специфічного методу навчання, названого дослідницьким, в якому навчання відтворює хід реальних подій.

Концепція проблемно-орієнтованого навчання, як і будь-яка інша педагогічна концепція при її формулюванні, неминуче розкриває суб'єктивні особливості свідомості, переваги педагога або дослідника. Саме тому у педагогічній літературі надаються різні визначення цього поняття.

У сучасній практиці проблемно-орієнтоване навчання визначається як особливий тип навчання, характерною ознакою якого є розвиваюча функція по відношенню до творчих здібностей. За теорією М.І. Мамутова, проблемно-орієнтоване навчання є «тип розвиваючого навчання, в якому поєднуються систематична самостійна пошукова діяльність учнів із засвоєнням ними готових наукових положень, а система методів будується з урахуванням цілей і принципу проблемності. Процес взаємодії викладання і навчання орієнтується на формування пізнавальної самостійності учнів, стійкої мотивації до навчання у періоді засвоєння ними наукових понять і засобів діяльності, що детерміновані системою проблемних ситуацій». Проблемно-орієнтоване навчання автором розуміється як система науково обгрунтованих методів і засобів, що використовуються у процесі навчання, яка передбачає створення під керівництвом викладача проблемних ситуацій і активну самостійну діяльність з метою інтелектуального і творчого розвитку учнів, а також оволодіння знаннями, навичками, вміннями і засобами пізнання. Таке навчання забезпечує можливість творчої участі учнів у процесі засвоєння нових знань, формуванні пізнавальних інтересів і творчого мислення, високий ступінь органічного засвоєння знань і мотивації учнів.

Фактично основою для цього є моделювання реального творчого процесу за рахунок створення проблемної ситуації та керування пошуком для вирішення проблеми. При цьому усвідомлення, прийняття і вирішення цих проблемних ситуацій відбувається при оптимальній самостійності учнів, але під загальним направляючим керівництвом педагога під час спільної взаємодії. Останній аспект є надзвичайно важливим, оскільки в ньому і полягає основна відмінність проблемно-орієнтованого навчання від евристичного. Таким чином, під проблемно-орієнтованим навчанням у більш широкому сенсі розуміється такий метод навчання, який допускає варіативність підходу до вибору проблемної ситуації з окремими рисами евристичного навчання. Такий підхід дозволяє значно розширити

можливості застосування проблемно-орієнтованого навчання, зробити його універсальним для застосування у засвоєнні не лише природних наук, історії і техніки, але і для гуманітарних наук та предметів, що носять емоційно-образний характер.

У таких умовах проблемно-орієнтоване навчання можна розділити на три види у залежності від характеру і ступеню залучення творчого потенціалу учнів: наукова творчість (постанова і вирішення теоретичних навчальних проблем), практична творчість (постанова і вирішення практичних проблем) і художня творчість (відображення дійсності виключно на підставі творчої уяви).

Основним поняттям проблемного навчання є проблемна ситуація, що є інтелектуальним напруженням для людини, коли вона не знає, як пояснити виникле явище, факт, процес дійсності, не може досягти бажаної мети відомим їй способом. Це й спонукає людину шукати новий спосіб пояснення або спосіб дії для вирішення цієї проблеми, бо невіршена проблемна ситуація обумовлює початок мислення у процесі її визначення і вирішення. Таким чином, проблемно-орієнтоване навчання є навчально-пізнавальною діяльністю учнів з засвоєння знань, способів діяльності, при якій вони вчаться сприймати пояснення викладача в умовах проблемної ситуації, з різним ступенем самостійності аналізувати формулювання проблем і досягати їх вирішення за допомогою висунування пропозицій, гіпотез, їх обґрунтування і доведення шляхом перевірки правильності рішень.

Проблемно-орієнтоване навчання, побудоване на принципах проблемності, протиріччях як закономірностях пізнання, є основним механізмом, що активізує навчання учнів. Дія цього механізму і концептуальна основа усього проблемно-орієнтованого навчання ґрунтуються на психологічній теорії мислення, яка є продуктивним процесом і пов'язує разом об'єкти пізнавальної дійсності.

Об'єкти дійсності завжди містять в собі певні внутрішні і (чи) зовнішні протиріччя, проблеми, завдання, які суб'єкт (мислячий, а в даному випадку – учень) повинен вирішити у процесі їх практичного перетворення і (чи) уявного усвідомлення, тобто людині відкривається предметний світ, що наповнений проблемністю і, відповідно, викликає необхідність мислення. Таким чином, саме проблемною ситуацією, протиріччями визначається залучення особистості до розумового процесу.

Розумовий процес і вирішення проблемної ситуації відбувається шляхом усвідомлення пізнавальної потреби суб'єкта, стимулювання розумової активності людини. Одним з основних завдань всебічного гармонійного розвитку особистості, з одного боку, є розумова активність, яка являється характеристикою розвитку інтелекту, виховання. З іншого – висока ступінь розумової активності є необхідною умовою для ефективного навчання.

Останнім часом з'явилися спроби пояснення ефективності проблемно-орієнтованого навчання не лише на психологічному, але і на фізичному рівні, тобто на рівні особливостей роботи мозку. Розумові зусилля учня завершуються «фіксацією досягнення поставленої мети», тобто розумінням. У цей момент він відчуває сприятливі емоції: від полегшення до ейфорії, залежно від складності проблемної ситуації і рівня напруги.

Таким чином, основою проблемно-орієнтованого навчання є визначення проблемного завдання (створення проблемної ситуації), яка призводить до появи пізнавальної потреби, підвищення розумової активності і розвитку інтелекту учня, викликає в нього ескалацію здібностей і мотивацію до навчання.

УДК 378.147.227

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПРОБЛЕМНО-ОРИЕНТИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ПРЕДМЕТОВ «ФАРМАКОЛОГИЯ» И «КЛИНИЧЕСКАЯ ФАРМАКОЛОГИЯ»

Опрышко В.И., Носивец Д.С.

ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины»

Ключевые слова: проблемно-ориентированное обучение, фармакология, клиническая фармакология.

Аудиторная и внеаудиторная работа студентов при изучении предметов «фармакология» и «клиническая фармакология» состоит из освоения как основных теоретических, так и клинических дисциплин. Значительное место в учебном процессе студентов 3 и 5 курсов занимают предметы «фармакология» и «клиническая фармакология». Эти дисциплины дают возможность объединить и сформировать в представлении будущего врача различную по объему и сложную для восприятия и запоминания информацию относительно фармакокинетики, фармакодинамики, физических и химических свойств лекарственных средств, получения лекарственного сырья и их действия на живой организм в аспекте клинической и профессиональной деятельности будущего специалиста.

Поэтому при планировании самостоятельной работы студентов нами уделяется большое внимание таким особенностям учебного процесса, как зависимость действия лекарственных веществ от их химического строения, особенности фармакокинетики и фармакодинамики препаратов растительного и синтетического происхождения. При этом определенное внимание должно обращаться на особенности выбора наиболее целесообразной медикаментозной формы лекарственного вещества, что определяет наилучшую, максимальную биодоступность главного действующего вещества.